

HANDREIKING VOOR DE VOORBEREIDENDE FASE VAN DE VOORGESTELDE KOSTENTOEDELINGSMETHODE 'HET GEBIEDSMODEL'

1. INLEIDING EN DOEL VAN DEZE HANDREIKING

Als onderdeel van het pakket aan voorstellen voor een nieuw belastingstelsel voor de waterschappen stelt het Uniebestuur voor om bij de kostentoedeling van de watersysteemheffing het Gebiedsmodel te gaan hanteren. Het Gebiedsmodel baseert zich voor een belangrijk deel op de gebiedstypologie en taakuitoefening van een waterschap en krijgt daardoor per waterschap een eigen invulling. In het Gebiedsmodel vindt de kostentoedeling in twee fasen plaats. In de technische, voorbereidende fase worden er voorlopige kostenaandelen bepaald voor ingezetenen, gebouwd en ongebouwd. Daarna is er een besluitvormende fase, waarin het algemeen bestuur de mogelijkheid heeft om op basis van een openbare en transparante afweging het kostenaandeel van elke categorie maximaal 15 procentpunten hoger of lager vast te stellen ten opzichte van de aandelen die het resultaat van de technische fase waren. Deze afweging leidt tot definitieve kostenaandelen die het belang c.q. het profijt van de drie categorieën naar het oordeel van het algemeen bestuur evenwichtig representeren.

Deze handreiking is bedoeld om de waterschappen te ondersteunen bij de uitvoering van de technische, voorbereidende fase van de kostentoedeling. Vooraf gegaan door een toelichting op enkele algemene aspecten van het Gebiedsmodel beschrijft de handreiking de verschillende stappen die een waterschap in deze fase zet en de informatie die een waterschap daarbij kan gebruiken. Door het volgen van de stappen bouwt een waterschap het eerste inzicht in de financiële gevolgen van het Gebiedsmodel op. Daarmee kan een bijdrage worden geleverd aan de interne bestuurlijke besluitvorming over de voorstellen die het Uniebestuur aan de waterschappen heeft voorgelegd.

2. ALGEMENE ASPECTEN

DOEL EN UITGANGSPUNTEN VAN DE METHODE

De ontwikkelde kostentoedelingsmethodiek heeft tot doel te komen tot een globale toedeling van de kosten van de watersysteemtaak aan de drie betalende categorieën. Het gaat dus niet om een exacte toerekening van alle gemaakte kosten.

De methodiek is ontwikkeld op basis van de volgende uitgangspunten:

- een betere invulling van het profijtbeginsel;
- meer mogelijkheden om rekening te houden met de regionale verschillen tussen waterschappen;
- relatief eenvoudig toe te passen;
- toedeling van kosten (zo veel mogelijk) op basis van objectieve, kwantificeerbare criteria;
- uitlegbaar.

RELATIE TUSSEN DEZE HANDREIKING EN HET CAB-RAPPORT

Deze handreiking vormt een aanvulling op datgene wat in de paragrafen 4.3.3 t/m 4.3.5 van het eindrapport en de bijlagen 5 en 6 van het Bijlagenboek van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel (CAB; mei 2018) reeds over het Gebiedsmodel is opgenomen. In deze handreiking is een actualisatie van bijlage 7 opgenomen, die met name is gebaseerd op de inbreng die door de waterschappen is geleverd tijdens een op 4 juli 2018 gehouden bijeenkomst. Ook bij het schrijven van andere onderdelen van deze handreiking is gebruik gemaakt van zaken die op 4 juli door de waterschappen naar voren zijn gebracht.

STATUS VAN DEZE HANDREIKING

Deze handreiking kan worden gezien als de eerste voorloper van een meer formele handleiding voor deze fase van de kostentoedeling die door de Unie in overleg met de waterschappen en het ministerie van IenW zal worden ontwikkeld parallel aan de totstandkoming van het wetsvoorstel waarin de voorstellen van de Unie worden verankerd. Het is de bedoeling dat die handleiding een zodanige status krijgt, dat hij onder andere ook een rol kan spelen in eventuele procedures bij de belastingrechter. Als een waterschap daarbij kan laten zien dat zij conform de handleiding te werk is gegaan, eventuele afwijkingen van de handleiding transparant heeft gemaakt en goed motiveert, staat zij sterk in dergelijke procedures. Wellicht dat bepaalde principes van de kostentoedeling in de wet zelf of het Waterschapsbesluit moeten worden opgenomen en dat ook de handleiding een basis in dit besluit moet krijgen.

BASISGEGEVENS VOOR DE METHODE

In het onderdeel van de methode waarin het vertrekpunt voor de kostenaandelen gebouwd en ongebouwd tot stand komt, vindt een weging plaats met de kosten van de 'basisproducten' van de methode. In het huiswerk voor de sessie van 4 juli is de waterschappen gevraagd zich hierbij te baseren op de kosten conform de begroting 2018. De kostentoedeling heeft echter in de regel betrekking op een langere periode dan één jaar (maximaal vijf jaar). In het CAB-rapport is dan ook in algemene zin opgenomen dat het bij de kostentoedeling aanbeveling verdient om 'niet alleen naar de huidige situatie, het huidige voorzieningenniveau en de kosten van dit moment te kijken, maar de volledige periode van vijf jaar waarop de kostentoedeling betrekking heeft in beschouwing te nemen. Met andere woorden, ook (de kosten van) maatregelen die het waterschap in de komende jaren treft, kunnen in het onderzoek worden meegenomen'. Praktisch kan dit worden vormgegeven door in de kostentoedeling uit te gaan van de kosten op basis de meest recente, bestuurlijk behandelde meerjarenraming/voorjaarsnota. Deze kosten geven de ontwikkeling van (accenten in) de taakuitoefening, gebaseerd op afgewogen bestuurlijke keuzes, goed weer. Zo worden (de kosten van) maatregelen die het waterschap in de komende jaren treft, meegewogen in de kostentoedeling.

3. DE STAPPEN VAN DE TECHNISCHE FASE VAN HET GEBIEDSMODEL

STAP 1: BEPAAL HET VERTREKPOINT VOOR HET INGEZETENENAANDEEL

Voor de bepaling van de rekenkundige waarde van het kostenaandeel van de ingezetenen is door de CAB een logaritmische formule ontwikkeld, waarmee door het invullen van de inwonerdichtheid het kostenaandeel wordt berekend. Het gaat om een natuurlijk logaritme, waarvan de aanduiding in excel 'LN' is. De formule luidt:

$$\text{Ingezetenenaandeel}(\%) = 13,352 * \text{LN}(\text{Aantal inwoners}/\text{km}^2) - 46,902$$

Het resulterende aandeel fungeert als vertrekpunt in de bestuurlijke afweging waarin de uiteindelijke kostenaandelen tot stand komen (stap 4).

Definitie inwonerdichtheid

Het begrip inwonerdichtheid is als volgt in de Waterschapswet gedefinieerd: 'gemiddelde inwonerdichtheid per vierkante kilometer in het gebied van het waterschap'. Het 'gebied van het waterschap' is in de wet niet nader gedefinieerd, maar wel in de model-verordening op de watersysteemheffing van de Unie: 'het gebied dat is aangegeven op de bij het provinciaal reglement behorende kaart waarin het waterschap bevoegd is het watersysteembeheer uit te oefenen'. Op grond van de provinciale reglementen (meestal artikel 4) betreft dit 'gebied waarin het waterschap bevoegd is het watersysteembeheer uit te oefenen' dat deel van het beheergebied 'waarin de waterstaatkundige verzorging niet aan andere publiekrechtelijke lichamen is opgedragen'. Dit betekent bijvoorbeeld dat indien in het beheergebied van een waterschap het Rijk of een gemeente het beheer over bepaalde wateren heeft, de watersysteemtaak zich niet tot deze wateren uitstrekt en het waterschap de oppervlakte van deze wateren niet moet meetellen bij het bepalen van de inwonerdichtheid.

STAP 2: BEPALEN VAN DE KOSTEN VAN DE BASISPRODUCTEN DIE EEN ROL SPELEN BIJ HET BEPALEN VAN HET VERTREKPOINT VOOR DE KOSTENAANDELEN GEBOUWD EN ONGEBOUWD

Voor de kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd wordt de benadering toegepast die door de CAB met gebruikmaking van BBP-structuur is ontwikkeld. De kern van die methode is dat de kosten van zes kenmerkende onderdelen van de watersysteemtaak, de basisproducten, op grond van gebiedskenmerken en het profijt dat het waterschap de twee categorieën belanghebbenden biedt, worden toegedeeld aan deze categorieën. Het gaat om de kosten van deze producten die resteren nadat het ingezetenaandeel is afgetrokken. De basisproducten zijn:

1. Primaire waterkeringen
2. Overige waterkeringen
3. Watersystemen
4. Baggeren
5. Beheer hoeveelheid water
6. Waterkwaliteitsmaatregelen

Stap 2 is er op gericht om de kosten van deze producten te bepalen en kent twee substappen.¹

Stap 2a: Breng de kosten in beeld die aan de watersysteemheffing worden toegerekend

Voor dit deel van de methode is het als eerste nodig om van de 'productkosten' van een waterschap de kosten te bepalen die aan de watersysteemheffing worden toegerekend. Voor de producten die aan meerdere belastingen worden toegerekend, betekent dit dat slechts een deel van de kosten 'meedoet in de kostentoedeling'. Alleen de kosten die aan de watersysteemheffing worden toegerekend zijn immers relevant voor de kostentoedeling van deze belasting. Deze substap kan resulteren in een overzicht zoals hieronder weergegeven. Volledigheidshalve zijn de definities van de opgenomen elementen vermeld in bijlage 1 van deze handreiking.

BBP-element	Kosten die aan watersysteemheffing worden toegerekend
Planvorming	
Beheersinstrumenten waterkeringen	
Aanleg en onderhoud primaire waterkeringen	
Kosten HWBP-solidariteitsbijdragen	
Aanleg en onderhoud overige waterkeringen	
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	
Beheersinstrumenten watersystemen	
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	
Baggeren waterlopen/saneren waterbodems	
Beheer hoeveelheid water	
Calamiteitenbestrijding watersystemen	
Monitoring watersystemen	
Wegen	
Vaarwegen	
Keurkwartet en VTH-beleid	
Vergunningen, meldingen en adviezen vergunningen	
Toezicht en handhaving	
Regulering lozingen	
Belastingheffing en -invordering	
Communicatie	
Bestuurlijke kosten (incl. verkiezingen)	
Onvoorzien	
Totaal = netto-kosten watersysteemtaak	

¹ In het tot nu toe verspreide materiaal van het Gebiedsmodel was nog sprake van een derde substap, 'Stap 2c: Reken aan de basisproducten de kosten van de ondersteunende producten toe'. Naar aanleiding van door waterschappen gemaakte opmerkingen tijdens een bijeenkomst op 4 juli is besloten deze substap vooralsnog te laten vervallen. De huidige kostentoedelingsexercitie baseert zich dan ook alleen op de directe kosten van de basisproducten.

Stap 2b: Bepaal de directe kosten van de basisproducten

Van de producten die de basis voor de voorgestelde kostentoedelingsmethode vormen, worden uit het in stap 2a bedoelde overzicht de directe kosten gedestilleerd. Het gaat dus om de volgende basisproducten:

1. Primaire waterkeringen
2. Overige waterkeringen
3. Watersystemen
4. Baggeren
5. Beheer hoeveelheid water
6. Waterkwaliteitsmaatregelen

Omdat de eerste vijf producten standaard onderdeel uitmaken van de BBP-structuur, wordt er vanuit gegaan dat dat voor de waterschappen voor deze producten eenvoudig is. Voor het zesde basisproduct dat in voorstellen in de kostentoedeling wordt gehanteerd, waterkwaliteitsmaatregelen, kan dat lastiger zijn, omdat dit product momenteel nog niet zelfstandig is opgenomen in de BBP-structuur.

Kostenbasisproduct 6 'Waterkwaliteitsmaatregelen'

Zoals in paragraaf 4.3.4 van het CAB-hoofdrapport is beschreven, wordt het basisproduct 'waterkwaliteitsmaatregelen' mede vanwege de problematiek van de diffuse verontreiniging van het oppervlaktewater vanaf wegen, agrarische percelen, natuurterreinen en overige ongebouwde gronden geïntroduceerd. Het product omvat alle activiteiten die het waterschap in en om het watersysteem treft en die gericht zijn op de waterkwaliteit. Het betreft een breed scala aan maatregelen, waaronder het met het oog op de waterkwaliteit aanleggen van natuurvriendelijke oevers en waterzuiverende beplanting, het baggeren en sarneren van waterbodems gericht op de waterkwaliteit en het doorspoelen van waterlopen gericht op de bestrijding van waterverontreiniging. Omdat de BBP-indeling tot nu toe uitgaat van het concept 'integraal waterbeheer', maken de (kosten van) maatregelen gericht op de waterkwaliteit nu, naar wij aannemen, bij de waterschappen onderdeel uit van de basisproducten 3, 4 en 5. De introductie van het basisproduct 'waterkwaliteitsmaatregelen' heeft tot gevolg dat de kosten die ten behoeve van waterkwaliteit worden gemaakt ten behoeve van de kostentoedeling uit de andere basisproducten moeten worden gedestilleerd.²

Hulpmateriaal

Verschillende waterschappen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan materiaal op basis waarvan zij het onderscheid kunnen maken tussen 'kosten voor waterkwaliteit' en 'kosten voor waterkwantiteit'. Met als opmerking dat het hier om een sterk waterschapsspecifiek vraagstuk gaat, geldt dat waterschappen wellicht iets hebben aan de volgende 'hulpmiddelen':

1. In een bijeenkomst op 4 juli 2018 is als suggestie gedaan om binnen het waterschap te kijken naar materiaal van voor 2009, toen de kosten van waterkwaliteitsmaatregelen nog aan de toenmalige verontreinigingsheffing moesten worden toegerekend en de waterschappen dus gedwongen waren deze kosten te verbijzonderen. De vraag of dit materiaal op dit moment nog steeds bruikbaar is, kan alleen door het waterschap zelf worden beantwoord.
2. In de bijeenkomst op 4 juli 2018 is door de Unie toegezegd na te gaan of zij over cijfermateriaal van de waterschappen uit de onder 1 bedoelde periode beschikt dat een beeld geeft van de omvang van de kosten voor waterkwaliteit van dat moment. Dit materiaal is in bijlage 2 van deze handreiking opgenomen.

² Over enige tijd aanpassing BBP-structuur op dit punt

Op dit moment is er geen noodzaak om de kosten van maatregelen binnen de posten 3, 4 en 5 naar het doel, waterkwantiteit/voorkomen wateroverlast of waterkwaliteit, te onderscheiden, maar bij toevoeging van het zesde onderdeel 'waterkwaliteitsmaatregelen' moeten de waterschappen dat wel gaan doen. Naast het gebruik in de kostentoedeling zijn er meer argumenten die pleiten voor het explicieter in beeld gaan brengen van de kosten voor waterkwaliteit, zoals de interbestuurlijk afspraken die binnenkort over de verbetering van de waterkwaliteit zullen worden gemaakt. Het is dan ook de intentie om bij de eerstvolgende wijziging van de BBP-systematiek te komen tot een aparte post voor waterkwaliteit.

3. In 2014 heeft het Uniebureau met een viertal waterschappen een dergelijke exercitie uitgevoerd en deze resulteerde toen in de volgende percentages, het gemiddelde van de vier betrokken waterschappen:

Basisproduct	Kostenaandeel waterkwaliteit	Kostenaandeel waterkwantiteit
3. Watersystemen	18%	82%
4. Baggeren	33%	67%
5. Beheer hoeveelheid water	3%	97%

De percentages zullen echter van waterschap tot waterschap verschillen. Op dit moment zou een waterschap bovenvermelde percentages kunnen hanteren, als alternatief voor het komen tot eigen percentages.

4. Na de bijeenkomst van 4 juli hebben verschillende waterschappen gevraagd om het onderliggende materiaal van het traject uit het jaar 2014. Met als nadrukkelijke kanttekening dat dit materiaal uit niet heel veel meer bestond dan een expert judgement vanuit de vier betrokken waterschappen, waarvoor niet heel studie had plaatsgevonden, en de situatie van het jaar 2013 weergaf, worden de betreffende percentages hier vermeld:

Basisproduct	Kostenaandeel waterkwaliteit			
	Vallei en Veluwe	Zuiderzeeland	Rivierenland	Hunze en Aa's
3. Watersystemen	10%	20%	10%	30%
4. Baggeren	85%	50%	23%	5%
5. Beheer hoeveelheid water	0%	10%	0%	1%

Uiteindelijk resulteert de substap in de directe kosten van de zes basisproducten:

Basisproduct	Directe kosten (€'s)
1. Primaire waterkeringen	
2. Overige waterkeringen	
3. Watersystemen	
4. Baggeren vanuit kwantiteitsoogpunt	
5. Beheer hoeveelheid water	
6. Waterkwaliteitsmaatregelen	

STAP 3: BEPAAL HET VERTREK PUNT VOOR DE KOSTENAANDELEN GEBOUWD EN ONGEBOUWD

Stap 3a: Bepaal per basisproduct het kostenaandeel van de twee categorieën

De gedachte achter het Gebiedsmodel is dat een waterschap bepaalt welk voorzieningenniveau aan de categorieën gebouwd en ongebouwd wordt geboden. Met andere woorden, wat doet het waterschap voor het gebouwd (stenen) en wat voor het ongebouwd (grond, inclusief natuur)? In nog andere woorden, welk deel van de kosten maakt het waterschap om gebouwen te beschermen, in stand te houden en aan hun gebruiksfuncties te laten voldoen en welk deel van de kosten om condities te scheppen die goed gebruik van gronden mogelijk maken?

De CAB is tot de conclusie gekomen dat het met name voor dit deel van de kostentoedeling van belang is dat er een zo objectief mogelijke methode komt. Wanneer er (zo veel mogelijk) gebruik gemaakt wordt van kwantificeerbare criteria op basis waarvan de kosten worden toegedeeld is hier naar het oordeel van de CAB sprake van. Vandaar dat de CAB in bijlage 7 van zijn Bijlagenboek een eerste aanzet voor deze criteria had opgenomen. Met name dit deel van de methode is samen met de waterschappen tijdens de bijeenkomst van 4 juli aangescherpt en verrijkt. Het vervolg van de beschrijving van deze stap geeft de vooralsnog definitieve versie van de kostentoedelingscriteria weer

De criteria zijn ontwikkeld door voor elk van de zes basisproducten achtereenvolgens de volgende vragen te beantwoorden:

- Wat houdt het product in? Waar gaat het bij dit product om?
- Wat zijn de achterliggende redenen waarom de kosten van het product worden gemaakt? Wat is het doel van het product?
- Welk profijt biedt het waterschap de twee categorieën? Wat is het voorzieningenniveau dat het waterschap aan de twee categorieën biedt? Met andere woorden:
 - wat doet het waterschap voor het gebouwd (stenen) en wat voor het ongebouwd (grond, inclusief natuur)?;
 - welk deel van de kosten maakt het waterschap om gebouwen te beschermen, in stand te houden en aan hun gebruiksfuncties te laten voldoen en welk deel van de kosten om condities te scheppen die goed gebruik van gronden mogelijk maken?
- Welk te kwantificeren criterium geeft dit profijt het beste weer?

Deze vragen zijn bij sommige producten afzonderlijk beantwoord voor de stedelijke omgeving (bebouwde kom) en voor het landelijk gebied.

De opzet van de methodiek is op de volgende pagina's weergegeven. Per basisproduct is opgenomen:

- de definitie;
- de belangrijkste redenen waarom de kosten van het product worden gemaakt;
- de kostentoedelingscriteria zoals deze thans worden voorgesteld;
- de overwegingen die aanleiding waren om juist deze criteria te benoemen.

Als een waterschap van mening is dat bepaalde producten, gezien vanuit het profijt dat gebouwd en ongebouwd daarvan hebben, onvoldoende onderscheidend zijn, kan het deze in de kostentoedeling samen nemen. Dit wil zeggen dat het waterschap de kostentoedeling voor het totaal van deze producten met hetzelfde toedelingscriterium uitvoert. Een voorbeeld zou, voor enkele waterschappen, kunnen zijn het samen nemen van de producten 'watersystemen' en 'baggeren'.

Tot slot is het goed nog op te merken dat bij het ontwikkelen van de methode voor deze stap alleen het profijt van gebouwd en ongebouwd in beschouwing is genomen. Het profijt van de ingezetenen (kunnen wonen, werken en recreëren) is immers al afgezonderd, omdat als eerste stap in de kostentoedeling het voorlopige kostenaandeel van de ingezetenen is bepaald.

1. Primaire waterkeringen

Definitie

Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de primaire waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Primaire waterkeringen zijn die waterkeringen die beveiliging bieden tegen overstromingen doordat deze behoren tot een dijkkring ofwel voor een dijkkring zijn gelegen.

Het gaat hier tevens om muskusrattenbestrijding in primaire waterkeringen en recreatieve voorzieningen op, in en nabij primaire waterkeringen.

Redenen van de taakuitoefening³

- Voorkomen van schade aan gebouwen, wegen, spoorwegen en andere gronden.
- Voorkomen van schade aan bedrijfsmiddelen, oogst en andere economische schade.

Criterium kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

De waarde van gebouwd en de waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd.

Hierbij geldt:

- waarde gebouwd = totale WOZ-waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen beschermde deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde ongebouwd = waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling, met uitzondering van (spoor)wegen en van bouwpercelen, en voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen beschermde deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde (spoor)wegen = aantal ha (spoor)wegen * waarde landbouwgrond/ha;
- waarde bouwpercelen = aantal ha bouwpercelen * waarde landbouwgrond/ha.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

- Het overstromen en/of doorbreken van één of meer primaire waterkeringen leidt tot (maatschappelijke) ontwrichting in het hele waterschapsgebied en schade in dat deel van het gebied dat door primaire kering wordt beschermd. Vandaar dat de WOZ-waarde gebouwd en de hectares ongebouwd (en daarmee de waarde) van het hele gebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd onderdeel uitmaken van de verdeelsleutel.
- Omdat de schade die land- en spoorwegen ondervinden van onder water staan geen directe relatie heeft met de aanlegkosten van infrastructuur worden deze niet met de waarde van de infrastructuur maar van de ondergrond in de sleutel meegenomen. Als waarde van de ondergrond wordt de waarde van agrarische grond gehanteerd.
- Met een vergelijkbare redenering wordt ook voor bouwpercelen de waarde van agrarische grond gehanteerd.
- Als waarde voor natuur wordt conform de huidige wettelijke bepalingen voor de kostentoedeling 20% van de waarde van agrarische grond gebruikt.

Uitzondering voor de kosten van de HWBP-solidariteitsbijdragen

De kosten van de HWBP-solidariteitsbijdragen van de waterschappen worden in principe tot de kosten van het product 'primaire waterkeringen' gerekend. Voor de kostentoedeling van het product 'primaire waterkeringen' aan gebouwd en ongebouwd wordt zoals hierboven werd aangegeven als criterium gehanteerd de waarde van gebouwd en ongebouwd in dat deel van het gebied van het waterschap dat door primaire waterkeringen wordt beschermd. Voor de kosten van de HWBP-solidariteitsbijdragen is dat echter niet het beste toedelingscriterium. Hiervoor geldt met de volgende motivatie een ander criterium.

³ Uiteraard is het product ook gericht op het bieden van veiligheid in termen van mensenlevens, maar omdat dat een vorm van profijt voor de ingezetenen is en het in deze substap alleen gaat om de toedeling aan gebouwd en ongebouwd, wordt die 'reden' hier niet benoemd.

De solidariteitsbijdrage van een waterschap representeert onder andere dat dit waterschap profijt heeft van de primaire waterkeringen van andere waterschappen. Die primaire waterkeringen van andere waterschappen voorkomen mede dat er maatschappelijke ontwrichting en schade als gevolg van overstromingen in het gebied van het betalende waterschap plaatsvindt, beschermen indirect ook de waarde in het gebied van het betalende waterschap e.d. Het gaat hier echter om de waarde van gebouwd en ongebouwd in het gehele gebied en niet alleen om de waarde in het deel van het gebied dat door de primaire waterkeringen van het waterschap zelf wordt beschermd. Voor de kosten van de HWBP-bijdragen geldt derhalve een ander kostentoedelingscriterium dan voor het basisproduct primaire waterkeringen. Van daar dat de kosten van de HWBP-bijdragen als min of meer zelfstandig basisproduct in de kostentoedeling moeten worden meegenomen en dat hiervoor de totale waarde van gebouwd en ongebouwd in het gehele gebied als criterium moet worden gehanteerd.

2. Overige waterkeringen

Definitie

Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de overige waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Overige waterkeringen zijn alle waterkeringen die geen primaire kering zijn; deze bieden vooral bescherming tegen wateroverlast.

Het gaat ook om muskusrattenbestrijding in niet-primaire waterkeringen en recreatieve voorzieningen op, in en nabij overige waterkeringen.

Redenen van de taakuitoefening

- Voorkomen van overlast (ongemak).
- Voorkomen van verstoring van de bedrijfsvoering / van economische schade.

Criterium kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

Vanuit pragmatische overwegingen wordt voor dit product dezelfde sleutel toegepast als voor het vorige product 'primaire waterkeringen', dus:

de waarde van gebouwd en de waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd.

Hierbij geldt:

- waarde gebouwd = totale WOZ-waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen beschermde deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde ongebouwd = waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling, met uitzondering van (spoor)wegen en van bouwpercelen, en voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen beschermde deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde (spoor)wegen = aantal ha (spoor)wegen * waarde landbouwgrond/ha;
- waarde bouwpercelen = aantal ha bouwpercelen * waarde landbouwgrond/ha.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

- Overige waterkeringen (= de niet-primaire keringen) hebben niet altijd alleen een functie in het voorkomen van wateroverlast, maar kunnen bijvoorbeeld ook kunnen dienen om een vaarweg in stand te houden of om het peilbeheer op de boezem te kunnen reguleren. Echter, omdat het voorkomen van wateroverlast verreweg de belangrijkste functie is, is het toedelingscriterium op basis van deze functie afgeleid.
- De normering van de overige waterkeringen baseert zich op inundatiediepte en optredende schade. Daarom wordt de sleutel voor de kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd, net zoals bij de primaire waterkeringen, gebaseerd op beschermde waarde.
- Strikt principieel geldt dat het gedeelte van het waterschapsgebied dat hinder ondervindt van wateroverlast a.g.v. het overstromen of bezwijken van overige waterkeringen kleiner is dan het gedeelte dat wordt getroffen door het overstromen/bezwijken van primaire waterkeringen. Dit verschil zou er toe kunnen leiden dat voor dit product een ander toedelingscriterium geldt dan voor het product 'primaire waterkeringen'. Vanuit pragmatische overwegingen wordt voor dit product echter hetzelfde toedelingscriterium gehanteerd als voor primaire waterkeringen.

3. Watersystemen

Definitie

Het aanleggen, verwerven, beheren en onderhouden van waterlopen en 'kunstwerken voor de passieve waterbeheersing' (duikers, dammen, water-/landscheidingen), inclusief voorzieningen voor verwante belangen (o.a. recreatie) die daarin worden getroffen.

Het gaat (ook) om:

- het 'bakbeheer';
- kunnen tegengaan van verdroging;
- beschoeiingen;
- muskusrattenbestrijding in watersystemen.

Redenen van de taakuitoefening

- kunnen vasthouden, bergen, afvoeren en beschikbaar stellen van (voldoende) water (niet te veel en niet te weinig).

Criterion kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

De kosten van dit product die het waterschap maakt in stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en in landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd).

Hierbij geldt:

- dat een waterschap bij het bepalen van de kosten waarop de uiteindelijke toedeling plaatsvindt rekening kan houden met de mate waarin het watersysteem in landelijk gebied ten dienste staat van het stedelijk gebied en omgekeerd.
Een voorbeeld is een waterberging die een waterschap in het landelijk gebied heeft aangelegd, maar is bedoeld om wateroverlast in de stad te voorkomen. De kosten van deze berging kunnen t.b.v. de kostentoedeling geheel of gedeeltelijk worden toegerekend aan de kosten van het stedelijk gebied;
- dat voor 'stedelijk gebied' de indeling en definiëring van 'Top 10 vector'⁴ wordt aangehouden. Stedelijk gebied valt over het algemeen samen met de bebouwde kom.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

Bij dit product bestaan de kosten met name uit kapitaallasten en onderhoud. De plaats waar deze kosten worden gemaakt, stedelijk gebied of landelijk gebied, drukt het profijt dat gebouwd resp. ongebouwd hebben goed uit. Daarom wordt het aandeel van de kosten dat in stedelijk gebied wordt gemaakt toege- deeld aan gebouwd en het aandeel dat in landelijk gebied wordt gemaakt aan ongebouwd.

⁴ De indeling en definities van Top 10 vector worden door de Unie ook gebruikt in het kader van Waterschapsspiegel. De gehanteerde indeling is: stedelijk gebied, glastuinbouw, agrarisch gebied, natuurgebied en overig. Samen tellen de oppervlaktes op tot de totale oppervlakte van het beheergebied.

4. Baggeren vanuit kwantiteitsoogpunt

Definitie

Met het oog op de waterkwantiteit verwijderen van bagger- en saneringspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk deze specie milieuhygiënisch passend verwerken. Het gaat er bij dit product ook om waterlopen aan de legger te laten voldoen.

Redenen van de taakuitoefening

- Voldoende doorstromend vermogen houden, zodat steeds (voldoende) water beschikbaar kan worden gesteld (niet te veel en niet te weinig).

Criterium kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

De kosten van dit product die het waterschap maakt in stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en in landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd).

Hierbij geldt:

- dat baggerprogramma's een langjarige horizon hebben en dat bij het bepalen van de zojuist bedoelde kosten daarom het beste voor een benadering op basis van historische gegevens gekozen kan worden. Op basis van deze gegevens zou het mogelijk moeten zijn om voor het stedelijk gebied en het landelijk gebied tot een gemiddelde baggerprijs per kilometer per jaar te komen (deze kostprijs zal verschillen per waterschap). Door de twee prijzen per km te vermenigvuldigen met het aantal km's waterlopen in stedelijk resp. landelijk gebied ontstaan twee kostengetallen. Door de verhouding tussen deze twee los te laten op de totale kosten voor dit product ontstaan de kostenaandelen van gebouwd en ongebouwd;
- dat een waterschap bij het bepalen van de kosten waarop de uiteindelijke toedeling plaatsvindt rekening kan houden met de mate waarin het baggeren in landelijk gebied in dienst staat van het stedelijk gebied en omgekeerd;
- dat voor 'stedelijk gebied' de indeling en definiëring van 'Top 10 vector'⁵ wordt aangehouden. Stedelijk gebied valt over het algemeen samen met de bebouwde kom.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

Voor dit product geldt dat de plaats waar deze kosten worden gemaakt, stedelijk gebied of landelijk gebied, het profijt dat gebouwd resp. ongebouwd hebben goed uitdrukt. Daarom wordt het aandeel van de kosten dat in stedelijk gebied wordt gemaakt toegedeeld aan gebouwd en het aandeel dat in landelijk gebied wordt gemaakt aan ongebouwd.

⁵ De indeling en definities van Top 10 vector worden door de Unie ook gebruikt in het kader van Waterschapsspiegel. De gehanteerde indeling is: stedelijk gebied, glastuinbouw, agrarisch gebied, natuurgebied en overig. Samen tellen de oppervlaktes op tot de totale oppervlakte van het beheergebied.

5. Beheer hoeveelheid water

Definitie

Het door middel van regulerende kunstwerken (gemalen, vaste en beweegbare stuwen/overlaten, inlaat-duikers) invloed uitoefenen op de hoeveelheid water en het oppervlaktewaterpeil.

Het gaat (ook) om:

- optimalisatie van het waterpeil;
- afvoeren van overtollig water;
- aanvoeren van water bij watertekort, o.a. om verdroging tegen te gaan;
- zoetwatervoorziening, inclusief verziltingsbestrijding.

Redenen van de taakuitoefening

- Beschikbaar stellen van (voldoende) (zoet)water (niet te veel en niet te weinig).

Overwegingen vooraf

Wat betreft dit product is er sprake van een wezenlijk verschil in doel / functie van de beïnvloeding van de hoeveelheid water in het waterhuishoudkundig hoofdsysteem (veelal de boezem) en in het overige deel van het systeem (de 'haarvaten').

Het hoofdsysteem beperkt zich tot de boezem of een daarmee vergelijkbaar deel van het systeem en loost via grote gemalen of lozingswerken rechtstreeks op buitenwater. Redenatie voor het kostentoedelingscriterium voor dit deelproduct is dat aan het beheer van de hoeveelheid water in dit 'hoofdsysteem' ook een belangrijke veiligheidscomponent in de zin van bescherming tegen overstroming/wateroverlast zit. Wat betreft het profijt voor gebouwd en ongebouwd richt dit deel van het systeem zich op de bescherming/instandhouding van objecten, waardoor een kostentoedeling van dit deel van de kosten op basis van de beschermde waarde van gebouwd en de beschermde waarde van ongebouwd een goede weergave van het profijt is.

Het overige deel van het beheer van de hoeveelheid water richt zich vooral op de bewoonbaarheid (profijt ingezetenen) en goede gebruiksmogelijkheden van gebouwen en de optimale (productie)omstandigheden voor gronden. Hierbij geldt dat een kostentoedeling op basis van de oppervlakte van het stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en het landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd) het profijt goed weergeeft.

Criteria kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

a. Waterbeheersing hoofdwatersysteem

Gegeven doel/functie van dit deelproduct wordt hiervoor hetzelfde criterium als voor het product 'overige waterkeringen' van toepassing. Zoals bij het product 'overige waterkeringen' is aangegeven gaat het hier vanuit pragmatische overwegingen om het criterium: *De waarde van gebouwd en de waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd.*

Hierbij geldt:

- waarde gebouwd = totale WOZ-waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen gelegen deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde ongebouwd = waarde zoals meegenomen in de laatste kostentoedeling, met uitzondering van (spoor)wegen en van bouwpercelen, en voor zover deze waarde in het door primaire waterkeringen gelegen deel van het waterschapsgebied ligt;
- waarde (spoor)wegen = aantal ha (spoor)wegen * waarde landbouwgrond/ha;
- waarde bouwpercelen = aantal ha bouwpercelen * waarde landbouwgrond/ha.

- Waterbeheersing overig deel watersysteem

Oppervlakte van het stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en oppervlakte van het landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd).

Hierbij geldt dat voor 'stedelijk gebied' de indeling en definiëring van 'Top 10 vector' wordt aangehouden. Stedelijk gebied valt over het algemeen samen met de bebouwde kom.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

Zie hiervoor onder 'Overwegingen vooraf'.

⁶ De indeling en definities van Top 10 vector worden door de Unie ook gebruikt in het kader van Waterschapsspiegel. De gehanteerde indeling is: stedelijk gebied, glastuinbouw, agrarisch gebied, natuurgebied en overig. Samen tellen de oppervlaktes op tot de totale oppervlakte van het beheergebied.

6. Waterkwaliteitsmaatregelen

Definitie

Alle activiteiten die het waterschap in en om het watersysteem uitvoert en welke gericht zijn op de chemische en biologische waterkwaliteit. Het betreft een breed scala aan maatregelen, van het met het oog op de waterkwaliteit aanleggen van natuurvriendelijke oevers en waterzuiverende beplanting tot en met het doorspoelen van waterlopen gericht op de bestrijding van waterverontreiniging.

Het product omvat ook:

- baggeren/saneren van waterbodems ter verbetering van de waterkwaliteit.

Redenen van de taakuitoefening

- Zorgen voor water van een goede kwaliteit
- Bijdragen aan de kwaliteit van de woonomgeving
- Gevolgen van diffuse verontreiniging van het oppervlaktewater (vanuit landbouw, wegen en natuur) mitigeren

Overwegingen vooraf

- Het is allereerst goed in herinnering te brengen dat dit basisproduct mede in de kostentoedelingsmethode is opgenomen vanwege het effect dat diffuse lozingen vanaf/vanuit ongebouwde percelen op de waterkwaliteit hebben. Deze diffuse lozingen zijn inherent aan het gebruik van deze percelen, maar hebben ook een negatieve invloed op de waterkwaliteit. Het waterschap neemt maatregelen gericht op de waterkwaliteit die deze invloed mitigeert en zorgt dat wordt voldaan aan de geldende (deels) Europese normen. Met andere woorden, de maatregelen die het waterschap treft, stellen de eigenaren van de ongebouwde percelen in staat deze te gebruiken conform de functies die de percelen hebben. Hoe groter de diffuse verontreiniging is, des te groter is het profijt dat aan de waterkwaliteitsmaatregelen van het waterschap wordt ontleend. De kostentoedeling aan ongebouwd vindt dus plaats vanwege het profijt dat ongebouwd heeft van de waterkwaliteitsmaatregelen van het waterschap.
- Verder is het goed om te benadrukken dat het in deze stap van de kostentoedeling gaat om het 'restprofijs' van gebouwd en ongebouwd. Het profijt van de ingezetenen bij de waterkwaliteitsmaatregelen vertaalt zich in het kostenaandeel van deze categorie.
- Voor de kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd geldt dat het logisch is dat een deel van de kosten van het 'baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt' aan gebouwd wordt toegerekend, maar dat de CAB wat betreft de kosten van overige waterkwaliteitsmaatregelen geen maatregelen heeft kunnen bedenken waarvan het redelijk is dat een deel van de kosten aan het gebouwd worden toegedeeld (wordt later nog nader gemotiveerd). Met deze achtergrond worden de kosten van dit basisproduct onderscheiden in:
 - a. kosten van baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt;
 - b. kosten van overige waterkwaliteitsmaatregelen.

criterium kostentoedeling aan gebouwd en ongebouwd

- a. Baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt:
dezelfde sleutel als voor het kwantiteitsbaggeren, dat wil zeggen:
kosten in stedelijk gebied worden toegedeeld aan gebouwd en die in landelijk gebied aan ongebouwd.
- b. Overige waterkwaliteitsmaatregelen:
in principe volledig aan het ongebouwd.

Overwegingen waarop criterium is gebaseerd

a. Baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt

De plaats waar deze baggerkosten worden gemaakt, stedelijk gebied of landelijk gebied, drukt het profijt dat gebouwd resp. ongebouwd van het product hebben goed uit. Daarom wordt het aandeel van de kosten dat in stedelijk gebied wordt gemaakt toegedeeld aan gebouwd en het aandeel dat in landelijk gebied wordt gemaakt aan ongebouwd.

b. Overige waterkwaliteitsmaatregelen

Voor de verontreiniging van het oppervlaktewater vanaf gebouwde objecten geldt dat deze niet of nauwelijks rechtstreeks in het oppervlaktewater terecht komt, maar dat dat via de effluentlozingen van de zuiveringsinstallaties van het waterschap en overstorten uit gemengde rioleringen plaatsvindt. Voor deze lozingen wordt verontreinigingsheffing opgelegd; immers, voorgesteld wordt om zowel effluentlozingen als overstorten met verontreinigingsheffing te gaan belasten. Met andere woorden, met alle waterkwaliteitsversturende factoren uit het stedelijk gebied wordt reeds in de heffingssystematiek rekening gehouden. Langs deze lijn wordt voorgesteld om de resterende kostenpost binnen de watersysteemheffing volledig toe te delen aan het ongebouwd. Daarbij geldt dat een waterschap de mogelijkheid heeft om in geval van bepaalde specifieke maatregelen waarvoor geldt dat gebouwd een profijt heeft dat niet reeds in de heffingssystematiek zoals hiervoor beschreven tot uitdrukking is gebracht, een deel van de kosten gemotiveerd aan het gebouwd toe te delen.

Samenvatting

Samengevat heeft het voorgaande tot gevolg dat voor de kostentoedeling de volgende producten worden onderscheiden en dat voor deze producten de volgende kostentoedelingscriteria van toepassing zijn:

Basisproduct	Criterium kostentoedeling
1a. Primaire waterkeringen	Waarde van gebouwd en waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd
1a. HWBP-bijdragen	Waarde van gebouwd en waarde van ongebouwd in het gehele waterschapsgebied
2. Overige waterkeringen	Waarde van gebouwd en waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd.
3. Watersystemen	Kosten gemaakt in stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en kosten gemaakt in landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd), waarbij geldt dat bij het bepalen van de kosten waarop de uiteindelijke toedeling plaatsvindt rekening kan worden gehouden met de mate waarin het watersysteem in landelijk gebied ten dienste staat van het stedelijk gebied en omgekeerd
4. Baggeren vanuit kwantiteitsoogpunt	Kosten gemaakt in stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en kosten gemaakt in landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd), waarbij geldt dat bij het bepalen van de kosten waarop de uiteindelijke toedeling plaatsvindt rekening kan worden gehouden met de mate waarin het baggeren in landelijk gebied ten dienste staat van het stedelijk gebied en omgekeerd
5a Waterbeheersing hoofdsysteem	Waarde van gebouwd en waarde van ongebouwd in dat deel van het waterschapsgebied dat door primaire waterkeringen wordt beschermd
5b Waterbeheersing overig watersysteem	Oppervlakte van het stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en oppervlakte van het landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd)
6a. Baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt	Kosten gemaakt in stedelijk gebied (toegedeeld aan gebouwd) en kosten gemaakt in landelijk gebied (toegedeeld aan ongebouwd), waarbij geldt dat bij het bepalen van de kosten waarop de uiteindelijke toedeling plaatsvindt rekening kan worden gehouden met de mate waarin het baggeren in landelijk gebied ten dienste staat van het stedelijk gebied en omgekeerd
6b. Overige waterkwaliteitsmaatregelen	In principe volledig toegedeeld aan het ongebouwd, tenzij een waterschap aantoont dat het voor bepaalde specifieke maatregelen redelijk is dat er ook kosten aan gebouwd worden toegedeeld

Vervolg

Als het goed is kan een waterschap na het toepassen van de hiervoor opgenomen criteria de volgende tabel invullen (in de tweede kolom kan een bedrag en in de derde en vierde kolommen kunnen percentages worden ingevuld):

Basisproduct	Kosten gebouwd en ongebouwd (€ 's) (100% +/- ingezet.% van totale kosten)	Kostenaandeel (%)	
		Gebouwd	Ongebouwd
1a. Primaire waterkeringen			
1a. HWBP-bijdragen			
2. Overige waterkeringen			
3. Watersystemen			
4. Baggeren vanuit kwantiteitsoogpunt			
5a Waterbeheersing hoofdsysteem			
5b Waterbeheersing overig watersysteem			
6a. Baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt			
6b. Overige waterkwaliteitsmaatregelen			

Stap 3b: Combinatie van kostenaandelen en kosten basisproducten leidt tot een kostenverdeling gebouwd-ongebouwd

Vermenigvuldigen van de kosten van de basisproducten met de kostenaandelen gebouwd/ongebouwd leidt tot de bedragen die het gewicht in de kostentoedeling bepalen. Hiermee wordt de totale kostenverdeling gebouwd-ongebouwd berekend:

Basisproduct	Bedrag gebouwd (€ 's)	Bedrag Ongebouwd (€'s)	Gewicht in kosten-toedeling
1a. Primaire waterkeringen			
1a. HWBP-bijdragen			
2. Overige waterkeringen			
3. Watersystemen			
4. Baggeren vanuit kwantiteitsoogpunt			
5a Waterbeheersing hoofdsysteem			
5b Waterbeheersing overig watersysteem			
6a. Baggeren vanuit waterkwaliteitsoogpunt			
6b. Overige waterkwaliteitsmaatregelen			
Totaal absoluut (€'s)			
Kostenverdeling (%)	g%	o%	

Stap 3c: Bepaal het vertrekpunt voor de bestuurlijke afweging

Na de berekening van het ingezetenaandeel (I%) resteerde er voor de kostenaandelen van gebouwd en ongebouwd samen nog $(100\% - I\%) = y\%$. Toepassing van de verhouding $g\% - o\%$ gebouwd-ongebouwd op deze $y\%$ leidt er toe dat het waterschap als vertrekpunt voor de bestuurlijke afweging uitkomt op $G\%$ gebouwd en $O\%$ ongebouwd. Samen met het eerder bepaalde vertrekpunt voor het kostenaandeel ingezetenen ligt er nu het volgende, eerste beeld van het resultaat van de totale kostentoedeling:

Ingezetenaandeel	I%
Aandeel gebouwd	G%
Aandeel ongebouwd	O%

STAP 4: ALGEMEEN BESTUUR STELT DE UITEINDELIJKE KOSTENAANDELEN VAST⁷

Na het voorbereidende traject heeft het algemeen bestuur in de finale fase van de kostentoedeling de mogelijkheid om op basis van een transparante, bestuurlijke afweging de kostenaandelen van de drie categorieën maximaal 15 procentpunten hoger of lager vast te stellen dan het technisch voorbereide aandeel. Dit zou betekenen dat de afwegingsruimte voor bestuurlijk, regionaal maatwerk als volgt luidt:

Ingezetenaandeel	(I% - 15%) - (I% +15%)
Aandeel gebouwd	(G% - 15%) - (G% +15%)
Aandeel ongebouwd	(O% - 15%) - (O% +15%)

Na zijn afweging komt het bestuur tot de definitieve kostenaandelen binnen de bandbreedtes die het profijt van de drie categorieën naar haar oordeel evenwichtig representeren en in de kostentoedelingsverordening worden opgenomen.

⁷ Deze stap behoort niet tot de technische voorbereidende fase van de kostentoedeling, maar is opgenomen om de methode volledig in beeld te brengen.

OMSCHRIJVINGEN ELEMENTEN BBP-STRUCTUUR DIE RELEVANT ZIJN VOOR DE KOSTENTOEDELING VAN DE WATERSYSTEEMHEFFING⁸

Planvorming

Formuleren en vastleggen van het strategisch beleid van het waterschap voor zowel de reglementaire beheerstaken (waterkeringszorg, watersysteembeheer, zuiveringsbeheer, wegenbeheer en/of vaarwegenbeheer) als de wijze waarop op (dreigende) calamiteiten wordt gereageerd. Voorts de activiteiten van het waterschap gericht op het toetsen van, reageren op en beïnvloeden van de beleids(vormende) en ruimtelijke plannen van derden.

(formeel is dit in de BBP-structuur een beleidsveld, dat twee beleidsproducten kent: 'eigen plannen' en 'plannen van derden'. Dit onderscheid is voor het doel kostentoedeling niet relevant en daarom wordt volstaan met vermelding en omschrijving van het beleidsveld)

Beheerinstrumenten waterkeringen

Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheerregister, toetsing), teneinde de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken

Aanleg en onderhoud primaire waterkeringen

Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de primaire waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Primaire waterkeringen zijn die waterkeringen die beveiliging bieden tegen overstroming doordat deze behoren tot een dijkkring ofwel voor een dijkkring zijn gelegen

Kosten HWBP-solidariteitsbijdragen

De exploitatiekosten die een rechtstreeks gevolg zijn van de financiële bijdragen van de waterschappen aan het HWBP, het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het HWBP is een programma van waaruit de versterkingen van de primaire waterkeringen van de waterschappen worden gefinancierd. In dit programma werken Rijk en waterschappen intensief samen om Nederland te beschermen tegen overstromingen. Dat doen deze partijen op basis van afspraken, vastgelegd in het Bestuursakkoord Water (2011).

Aanleg en onderhoud overige waterkeringen

Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de overige waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Overige waterkeringen zijn alle waterkeringen die geen primaire kering zijn; deze bieden vooral bescherming tegen wateroverlast.

Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding

Het plan- en doelmatig bewaken van de waterkeringen in bedreigende situaties en het (doen of laten) treffen van maatregelen om de waterkerende functie te waarborgen alsmede het beperken van de gevolgen van calamiteiten.

Beheerinstrumenten watersystemen

Het voorbereiden, op- en vaststellen alsmede onderhouden van instrumenten die het beheer van watersystemen ondersteunen (legger, beheerregister, toetsing).

⁸ Naast de in deze bijlage opgenomen elementen is er nog het beleidsveld 'wegen'. Omdat dit alleen afkomstig/relevant is van/voor Waterschap Scheldestromen - dit waterschap brengt de kosten van de wegentaak via de watersysteemheffing in rekening - is dit niet in deze bijlage opgenomen.

Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen

Aanleg, verwerving en onderhoud van waterlopen en kunstwerken voor de passieve waterbeheersing inclusief alle kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen die daarin worden getroffen.

Baggeren waterlopen / saneren waterbodems

Verwijderen van bagger- en saneringsspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk dit milieuhygiënisch passend verwerken.

Beheer hoeveelheid water

Het door middel van regulerende kunstwerken invloed uitoefenen op de hoeveelheid water, het oppervlaktewaterpeil en de waterkwaliteit in het watersysteem.

Calamiteitenbestrijding watersystemen

Bestrijding van afwijkingen van de gewenste hoeveelheid water dan wel de kwaliteit of ecologische toestand daarvan voor zover dat niet onder de normale bedrijfsvoering valt.

Monitoring watersystemen

Het verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren van meetgegevens voor zowel het waterkwantiteits- als het waterkwaliteitsbeheer (met uitzondering van gegevens over de waterbodems).

Vaarwegen:

Het op basis van het beheersplan vaarwegen aanleggen, verwerven, verbeteren en onderhouden van vaarwegvoorzieningen.

(Formeel is dit een beleidsveld in de BBP-structuur, dat drie beleidsproducten kent: 'beheersinstrumenten vaarwegen en havens', 'aanleg en onderhoud vaarwegen en havens' en 'verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens'. Omdat dit onderscheid voor het doel kostentoedeling niet relevant is, wordt in deze bijlage volstaan met vermelding en omschrijving van het beleidsveld)

Keurkwartet en VTH-beleid:

Vorbereiding, op- en vaststelling alsmede het onderhoud van de Keurverordening, de beleidsregels, de algemene regels en de richtlijnen voor de legger van het waterschap waarbij de ge- en verbodsbepalingen ten aanzien van beheer, onderhoud en gebruik van water en de waterstaatskundige infrastructuur door derden worden geregeld. Eén en ander gebeurt als bevoegd gezag op basis van de Waterwet en de Waterschapswet en daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende regelgeving Tevens het beheer van het wettelijk verplichte T&H-beleid en (toekomstig) V-beleid (Wet VTH-criteria).

Vergunningen, meldingen en adviezen vergunningen

Het als bevoegd gezag verlenen van vergunningen en het afhandelen van meldingen op basis van de Waterwet- en -daarmee samenhangende regelgeving (zoals de keur).

Adviezen die waterschappen verstrekken aan andere bevoegde gezagen in relatie tot de Waterwet- en daarmee samenhangende wet- en regelgeving, waartoe ook de Wabo behoort.

(Formeel gaat het hier om twee beleidsproducten van de BBP-structuur: 'Vergunningen en meldingen' en 'Adviezen vergunningen'. Omdat dit onderscheid voor het doel kostentoedeling niet relevant is, wordt volstaan met opnemen van één 'product' en omschrijving)

Toezicht en handhaving

Toezicht betreft de werkzaamheden die door of namens het waterschap – meestal als bevoegd gezag, maar bv. ook in het kader van de Wabo of samenloop als niet-bevoegd gezag – worden verricht om na te gaan of voorschriften van de Keur en de Waterwet en daarmee samenhangende regelgeving worden nageleefd. Toezicht op de naleving ziet aldus op programmatische controle, is preventief en gaat gewoonlijk

aan handhaving c.q. het toepassen van sancties vooraf.

Handhaving betreft alle acties van het waterschap als bevoegd gezag die gericht zijn op het ongedaan maken van en/of het toekomstig voorkomen van een toestand die in strijd is met de wettelijke voorschriften. (Formeel gaat het hier om twee beleidsproducten van de BBP-structuur: 'Toezicht' en 'Handhaving'. Omdat dit onderscheid voor het doel kostentoedeling niet relevant is, wordt volstaan met het opnemen van één 'product' en omschrijving)

Regulering lozingen

Aanvullende, niet direct bij andere beleidsproducten onder te brengen maatregelen waarmee gezorgd wordt voor het beheersen van lozingen op de bij het waterschap in beheer zijnde zuiveringstechnische werken en oppervlaktewateren.

Belastingheffing en invordering:

Belastingheffing betreft het opstellen en actueel houden van wet- en regelgeving, het opleggen van aanslagen en het afhandelen van verzoek-, bezwaar- en beroepsprocedures op het gebied van belastingen-aanslagen. Invordering betreft betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen op het gebied van waterschapsbelastingen.

(Formeel is dit in de BBP-structuur een beleidsveld, dat twee beleidsproducten kent: 'Belastingheffing' en 'Invordering'. Omdat dit laatste onderscheid voor het doel kostentoedeling niet relevant is, wordt volstaan met vermelding en omschrijving van het beleidsveld)

Bestuurlijke kosten

Alle activiteiten die gericht zijn op het besturen van het waterschap, waaronder de ambtelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen.

Communicatie'

Communicatie betreft de centrale en extern gerichte voorlichtende activiteiten van het waterschap.

Onvoorzien

Door een waterschap geraamd bedrag dat gebruikt kan worden om onvoorziene lasten te dekken.

INSCHATTING VAN DE WATERSCHAPPEN VOOR HET JAAR 2008 VAN DE KOSTEN VAN WATERKWALITEITSMATREGELEN IN OPPERVLAKTEWATER

Per 2009 is het huidige belastingstelsel van de waterschappen van kracht geworden. Vanaf dat moment werden de kosten van 'waterkwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater' (toen ook wel 'passief waterkwaliteitsbeheer' genoemd) onderdeel van de kosten die via de watersysteemheffing werden bekostigd. Daarvoor maakten deze kosten onderdeel uit van de kosten die via de toenmalige verontreinigingsheffing, de voorloper van de huidige zuiveringsheffing, werden verhaald. In de opmaat naar 2009 werd vanuit de Vereniging van Directeuren van Waterschappen in beeld gebracht wat de effecten van het nieuwe belastingstelsel zouden worden. Dit beeld werd opgebouwd vanuit een uitvraag onder de waterschappen. Op basis van deze gegevens kan nu in beeld worden gebracht wat de omvang van de kosten voor waterkwaliteitsmaatregelen van dat moment, voor het jaar 2008 derhalve, waren.

Waterschap	Aandeel passief waterkwaliteitsbeheer in belastingopbrengst oude verontreinigingsheffing	Belastingopbrengst oude verontreinigingsheffing (in euro's)	Bedrag passief waterkwaliteitsbeheer (in euro's)	Belastingopbrengst watersysteemtaken excl. passief waterkwaliteitsbeheer (in euro's)	Aandeel passief waterkwaliteitsbeheer in belastingopbrengst watersysteemtaken incl. passief waterkwaliteitsbeheer
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	24,7%	81.366.240	20.097.461	72.242.000	21,8%
Hoogheemraadschap van Delfland	14,2%	91.795.440	13.034.952	45.530.000	22,3%
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	geen opgave	101.042.550	geen opgave	43.960.000	geen opgave
Hoogheemraadschap van Rijnland	17,0%	77.404.500	13.158.765	55.534.000	19,2%
Waterschap Rivierenland	geen opgave	68.933.360	geen opgave	geen opgave	geen opgave
Waterschap Hollandse Delta	15,4%	74.556.000	11.447.990	42.831.000	21,1%
Wetterskip Fryslan	15,0%	54.673.021	8.200.953	53.352.000	13,3%
Waterschap Brabantse Delta	15,0%	59.672.250	8.950.838	31.930.000	21,9%
Waterschap Aa en Maas	13,0%	51.092.880	6.657.402	30.126.000	18,1%
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	21,0%	61.679.336	12.952.660	30.725.000	29,7%
Waterschap De Dommel	10,0%	56.308.993	5.630.899	23.250.000	19,5%
Waterschap Roer en Overmaas	8,2%	51.388.800	4.213.882	24.649.000	14,6%
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	geen opgave	44.029.590	geen opgave	24.358.000	geen opgave
Waterschap Hunze en Aa's	15,0%	41.065.530	6.159.830	19.571.000	23,9%
Waterschap Regge en Dinkel	10,0%	41.491.840	4.149.184	29.018.000	12,5%
Waterschap Rijn en IJssel	8,7%	36.849.825	3.205.935	27.587.000	10,4%
Waterschap Zuiderzeeland	12,8%	33.104.634	4.234.083	28.016.000	13,1%
Waterschap Zeeuwse Eilanden	20,0%	26.120.094	5.224.019	18.273.000	22,2%
Waterschap Vallei & Eem	15,0%	40.178.023	6.026.703	13.280.000	31,2%
Waterschap Veluwe	20,0%	33.634.000	6.726.800	15.245.000	30,6%
Waterschap Groot Salland	16,0%	26.681.498	4.269.040	23.272.000	15,5%
Waterschap Noorderzijlvest	11,3%	24.665.400	2.774.858	20.522.000	11,9%
Waterschap Peel en Maasvallei	geen opgave	28.953.865	geen opgave	15.626.000	geen opgave
Waterschap Reest en Wieden	9,0%	23.051.400	2.074.626	15.266.000	12,0%
Waterschap Velt en Vecht	geen opgave	18.437.345	geen opgave	11.385.000	geen opgave
Waterschap Zeeuws-Vlaanderen	18,0%	10.019.200	1.803.456	11.254.000	13,8%

Door na te gaan welke maatregelen sinds dat moment zijn genomen en wat het accent van die maatregelen is – kwantiteit vs. kwaliteit – zou een waterschap kunnen komen tot een raming van de kosten die op dit moment voor waterkwaliteit in het watersysteem worden genomen.